

Τηλεκπαιδεύοντας τη Ρίτα

ή αλλιώς: ο δρόμος προς την ισότιμη δημοκρατική συμμετοχή περνάει μέσα από την εντατικοποίηση και το σπάσιμο των αγώνων

Πρωί, σηκώθηκε έβαλε καφέ δεν έβγαλε τις πιτζάμες της. Πλακώθηκε για λίγη ώρα με τον μικρό της αδελφό για το λάπτοπ, έχει μάθημα σε 10 λεπτά... αισθάνεται λίγο αδιάθετη σήμερα. της έχουν λείψει και οι φίλες της...εντάξει μωρέ υπάρχει και το φείσμπουκ... εξάλλου ποιός θα το πάρει χαμπάρι μόλις ξεκινήσει το μάθημα; σκέφτηκε. Αισθάνθηκε ακόμα πιο μόνη...ήρθε η ώρα...ουδέν κρυπτόν υπό το έντερ σκέφτηκε και πάτησε ον λάιν.

Η τηλεκπαίδευση και για κάποιες από εμάς η τηλεργασία, έχει ταυτιστεί με τις ζωές μας τους τελευταίους μήνες. Η μεταφορά των μαθημάτων ή της εργασίας μας στον ψηφιακό κόσμο παρουσιάστηκαν ως μοναδική λύση απέναντι στις ανάγκες της κοινωνικής αποστασιοποίησης. Μπροστά στον φόβο μίας νέας επικίνδυνης ασθένειας και στην «ασφάλεια» που δημιούργησε η παραμονή στο σπίτι (ενώ το έξω είχε μετατραπεί σε έναν κόσμο κινδύνου και απαγορεύσεων), αρχικά δεν αντιληφθήκαμε τη μεταφορά των μαθημάτων μας ή της εργασίας μας στην ψηφιακή σφαίρα ως κάτι εντελώς αρνητικό. Βέβαια, σύντομα καταλάβαμε ότι δεν είχαμε όλες τη δυνατότητα να ανταπεξέλθουμε σε αυτήν τη νέα κατάσταση, κάποιοι δεν είχαν αρκετά γρήγορη σύνδεση με αποτέλεσμα να μην μπορούν καν να συνδεθούν, ενώ άλλες που ζούσαν αναγκαστικά με τους γονείς τους ή με πολλά άτομα, αντιμετώπιζαν διαρκώς φωνές ή νεύρα την ώρα των μαθημάτων ή της δου-

λειάς. Επιπλέον, σε αρκετά σπίτια δεν υπάρχουν ξεχωριστοί υπολογιστές για το κάθε άτομο, με αποτέλεσμα αν η μητέρα τηλεργάζεται, το εκάστοτε παιδί να μην μπορεί να συμμετέχει στην τηλεκπαίδευση. Με δυο λόγια η τηλεκπαίδευση δεν είναι για όλες και όλους η ίδια, και σίγουρα δεν προσφέρει κάποιου είδους «ισότιμη πρόσβαση», όπως επίσης και το σπίτι δεν είναι για όλες ένας τόπος ανέσεων και χαλάρωσης. Οι διαχωρισμοί και οι ανισότητες που διέπουν αυτήν την κοινωνία, δεν εξανεμίζονται όταν αυτή μεταφέρεται στην ψηφιακή σφαίρα, ούτε όταν η ζωή περιορίζεται στο σπίτι.

Παρά τα προβλήματα όμως, όταν συνεχίσαμε να δουλεύουμε ή να παρακολουθούμε μαθήματα ψηφιακά, ανακαλύψαμε ότι ταυτόχρονα με την εργασία (έμμισθη ή άμισθη) μπορούσαμε να ασχοληθούμε με άλλα πράγματα όπως το να μιλήσουμε με καμιά φίλη σε κάποιο ομαδικό τσατ, να μαγειρέψουμε με τους συγκατοίκους μας και να φάμε (από κοντά) ή ακόμα και να ρίξουμε καμιά ματιά σε κανένα βιβλίο ή κόμικ εκτός της διδακτέας ύλης ή και να κάνουμε κανένα καθάρισμα (που όλες τις άλλες χιλιάδες φορές βαριόμασταν). Με δυο λόγια, μπορούσαμε να κάνουμε μάθημα ή να δουλεύουμε και να μην πάρουμε απουσία ή να χάσουμε τον μισθό μιας μέρας, ενώ ταυτόχρονα δεν κάναμε ακριβώς μάθημα ή εργαζόμασταν, και παράλληλα μπορούσαμε να δίνουμε που και που καμιά ψαγμένη απάντηση ή απορία στον διδάσκοντα

ή στον πελάτη μέσα από τις μηχανές αναζήτησης. Ή μπορεί να τύχαινε όταν εργαζόμασταν να «έπεφτε η σύνδεση» όλη την ώρα και έτσι να καταλήγαμε να παίζουμε κανένα γκέιμ ή ακόμα και να κάνουμε γυμναστική. Από τη μία δηλαδή, μπορεί να μην γουστάρουμε με τίποτα την κλεισούρα μέσα στο σπίτι και το απρόσωπο μάθημα ή τη μοναχική εξυπηρέτηση πελατών, αλλά ενίοτε βρίσκαμε τρόπους να τα διαχειριζόμαστε έξυπνα για εμάς, έτσι ώστε να γλιτώνουμε χρόνο, μέχρι να περάσει η ώρα και να βγούμε έξω για να δούμε κανέναν άνθρωπο. Πέρασε ο καιρός όμως, τελείωσε η πρώτη καραντίνα και εμείς ήμασταν ακόμα ονλάιν. Όσοι και όσες φοιτούμε ακόμα στο πανεπιστήμιο δώσαμε εξετάσεις, αντιγράψαμε με μεγαλύτερη ευκολία και κάποιοι από εμάς περάσαμε περισσότερα μαθήματα από ότι συνήθως, ενώ ταυτόχρονα, σκεφτόμασταν μόνο τις γεμάτες πλατείες και το καλοκαιράκι. Κάποιες άλλες από εμάς βέβαια, συνεχίσαμε να δουλεύουμε μέσα στον καύσωνα του σπιτιού, δίχως λεφτά για ανεμιστήρα της προκοπής ή για aircondition και με υπολογιστές που όλο κολλάνε, αναμένοντας τις λίγες μέρες άδεια που δικαιούμασταν κάπου στα μέσα του Αυγούστου.

Αφού πέρασε και το καλοκαίρι, για κάποιους πιο ξέγνοιαστα ενώ για άλλες δυσκολότερα, καταλάβαμε ότι η νέα τηλεδιάσταση των ζωών μας ήρθε για να μείνει. Βλέπαμε παράλληλα, ότι η μόνη αντιμετώπιση της πανδημίας από την πλευρά του κράτους γινόταν μόνο μέσω απαγορεύσεων και αστυνόμευσης, η οποία σταματούσε μόνο για χάρη της οικονομίας (βλ. βαριά βιομηχανία της χώρας = τουρισμός). Διαπιστώναμε ότι το μόνο που ένοιαζε το κράτος είναι να τιθασει τις όποιες

oh rita! με την τηλεκπαίδευση θα δεις άσπρη μέρα!

συλλογικές μας αντιδράσεις μέσω νέων πειθαρχικών ρυθμίσεων (βλ. νόμος για διαδηλώσεις) και να περιορίζει την κοινωνικότητά μας αντί για την παραγωγικότητα καθώς οι περισσότεροι μαζικοί χώροι εργασίας λειτουργούσαν κανονικά. Όσο λοιπόν, συνεχίζαμε να ακούμε από μακρινούς και από κοντινούς για θανάτους συγγενών/φίλων και για τις συνέπειες της ασθένειας στις ζωές τους, ταυτόχρονα αρχίζαμε να νιώθουμε στο πετσί μας τη μείωση των μισθών και τις ολοένα και πιο έντονες απαιτήσεις των ιδιοκτητών για μελλοντική αύξηση ενοικίου.

Και εμείς στις οθόνες μας. Να δουλεύουμε πλέον και εκτός ωραρίου και να ακούμε βαρετές και απρόσωπες τηλε-διασκέψεις. Να γίνεται φανερό σιγά σιγά ότι πίσω από την οθόνη είμαστε η καθεμία μόνη. Χωρίς να μπορούμε να επικοινωνήσουμε με όσους ήταν πριν στην αίθουσα ή στο γραφείο. Χωρίς να μπορούμε να κοιταχτούμε και να αλλάξουμε μία κουβέντα κατά τη διάρκεια της δουλειάς ή σε κανένα διάλειμμα. Η τηλεκπαίδευση και η τηλεργασία λοιπόν, μας έχουν οδηγήσει σε μία αποστειρωμένη και υποτιμημένη συνθήκη, η οποία δεν προϋποθέτει πραγματική επαφή και εμπλοκή με τις συμφοιτήτριές μας ή με τους συναδέλφους μας και που τείνει να μας αποκόβει από την κοινωνική και πολιτική ζωή στο πανεπιστήμιο ή στον χώρο εργασίας μας.

Και έτσι σιγά σιγά αρχίσαμε να βλέπουμε τα ωράρια της δουλειάς ή των μαθημάτων να ξεχειλώνονται, όπως και τα tasks και τα projects, «αφού έτσι κι αλλιώς σπίτι πρέπει να είμαστε όλη τη μέρα». Πλέον μπορούμε να είμαστε διαθέσιμες σε οποιαδήποτε στιγμή και σε οποιαδήποτε απαίτηση του αφεντικού ή της καθηγήτριας. Πλέον δεν ξέρουμε αν το σπίτι είναι χώρος εργασίας ή χώρος χαλάρωσης, καθώς κάθε στιγμή μπορεί να ξεπεταχτεί και κάτι που ξεχάσαμε να κάνουμε. Οπότε και ο χρόνος εργασίας αρχίζει να ρευστοποιείται, δεν μπορούμε απόλυτα να ξέρουμε πότε δουλεύουμε, πότε σπουδάζουμε και πότε ζούμε. Μέσα σε αυτό το σύμπαν άρχισε να μην υπάρχει χώρος για μία καθυστέρηση «λόγω της κίνησης», για ένα μάθημα που χάθηκε λόγω κακοκαιρίας, για μία συνέλευση εργαζόμενων ή φοιτητριών, πόσο μάλλον για μία απεργία ή για μία κα-

τάληψη. Η τηλεκπαίδευση και η τηλεργασία λοιπόν, ήρθαν για να μείνουν, τουλάχιστον ως εργαλείο σπασίματος του αγώνα και εντατικοποίησης της εργασίας μας εντός και εκτός πανεπιστημίου.

Έτσι, όταν γίνεται λόγος από φιλελεύθερα μέσα και φορείς περί των τεχνολογικών καινοτομιών που μας βοήθησαν εν μέσω πανδημίας και έχουν χαμηλό κόστος, θυμόμαστε ότι αυτά τα μέσα κυρίως βοήθησαν και είχαν χαμηλό κόστος για τα αφεντικά και μόνο, καθώς εμείς επωμιστήκαμε το να πληρώνουμε πολύ περισσότερο το ρεύμα στο σπίτι, να ταλαιπωρούμε τους ήδη ταλαιπωρημένους υπολογιστές μας, να πρέπει να αγοράζουμε ακουστικά και κάμερες, ζώντας στο όριο της κατάθλιψης μέσα στην τηλε-απομόνωση. Η τηλεκπαίδευση δηλαδή, ήρθε και ως κομμάτι της αναδιάρθρωσης, να μας υπενθυμίσει ότι δύναται σύντομα να αναγκαστούμε να επωμιστούμε εμείς το κόστος φοίτησής μας και ότι στο μέλλον ίσως καλεστούμε να αγοράζουμε από απόσταση ένα ιντερνετικό πακετάκι μαθημάτων άμα θέλουμε να συνεχίσουμε τις σπουδές μας.

Όταν ακούμε προέδρους και υπουργούς να μας λένε για την «ισότιμη πρόσβαση» και για τις «αληθινά δημοκρατικές διαδικασίες» που προσφέρονται μέσω των τηλε-διασκέψεων ή ακόμα και των τηλε-συνελεύσεων, as έχουμε στον νου μας ότι πίσω από τις λέξεις «δημοκρατία», «πλειοψηφία», «ισότητα» και «ελευθερία», δεν κρύβεται τίποτα άλλο από την έννοια του διαχωρισμένου ανθρώπου-πολίτη, του ατομικού του συμφέροντος, και της συλλογικής βούλησης ως το άθροισμα αυτών των ατομικών συμφερόντων. Χαρακτηριστικά, δηλαδή, που όχι μόνο είναι αρκετά μακριά από τις κατευθύνσεις που θέλουμε να δίνουμε εμείς στις διαδικασίες μας (κοινότητα έναντι της εξατομίκευσης, συλλογικός νους αντί για μάχη πλειοψηφίας-μειοψηφίας κλπ), αλλά και που τόσα χρόνια αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της ίδιας της καπιταλιστικής σχέσης (ελευθερία εμπορευμάτων, ισότητα πωλητή-αγοραστή κλπ). Οι διαδικτυακές διαδικασίες όπου θα «ακούγονται οι φωνές όλων», είναι η προσπάθεια να κινητοποιηθούν όλα αυτά τα αντιδραστικά κομμάτια που για χρόνια εντός των πανεπιστημίων

ων ταυτίζουν τα συμφέροντά τους με αυτά των αφεντικών. Δεν αρνούμαστε ότι τα ψηφιακά μέσα μπορούν να βοηθήσουν τον αγώνα ή να φέρουν σε επικοινωνία διαφορετικά υποκείμενα που θέλουν να αγωνιστούν για τη ζωή τους αλλά είναι αποκλεισμένα για πρακτικούς λόγους (πχ λόγω ασθένειας, λόγω διαμονής με γονείς, λόγω μη κοινού εργασιακού χώρου). Μάλιστα σε αυτή τη συγκυρία απαγορεύσεων μετακίνησης, αυτό συχνά είναι και απαραίτητο για την επικοινωνία και τη συνέχιση του αγώνα. Αυτό που αρνούμαστε είναι ότι η «ισότιμη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων μέσω zoom» μπορεί να αντικαταστήσει τις συλλογικές διαδικασίες που γεννούν αντιστάσεις. Γιατί το σημαντικό σε αυτές τις διαδικασίες δεν είναι αν είναι δημοκρατικές ή όχι, αλλά αν αλλάζουν πραγματικά τη ζωή μας. Και δυστυχώς αυτή η αλλαγή δεν μπορεί να συμβεί μόνο εξ αποστάσεως. Δεν έχει σημασία δηλαδή, πώς οργανώνουμε κάτι, αλλά το τι είναι αυτό που οργανώνουμε. Εν ολίγοις, κύριοι δεν θέλουμε άλλη δημοκρατία, χορτάσαμε πια.

Παρόλα αυτά δεν υπάρχουν μόνο τα σχέδια των αφεντικών, αλλά και η δική μας κίνηση. Υπάρχουν αρνήσεις και διεκδικήσεις που ξεπήδησαν από τις πρώτες μέρες της τηλεκπαίδευσης και της τηλεργασίας, μέχρι και άλλες που προσπαθούν να εκφραστούν ακόμα και σήμερα. Από την κάλυψη των εξόδων του σπιτιού (ρεύμα, νερό κλπ), μέχρι την απαίτηση για την παροχή εξοπλισμού (υπολογιστή-ακουστικών-κάμερας), από τα κόλπα για να τεμπελιάζουμε εν ώρα μαθήματος ή δουλειάς μέχρι το αίτημα για επιστροφή στο γραφείο ή στην αίθουσα διδασκαλίας, βλέπουμε ότι όσο καλά σχέδια και να κάνουν τα αφεντικά, η επιτυχία τους πάντα θα εξαρτάται από τη δική μας δραστηριότητα.

Μπουχτίσαμε πλέον να αναγκαζόμαστε να πουλάμε τον χρόνο μας για να ζήσουμε ή να δίνουμε τον χρόνο μας τζάμπα με την υπόσχεση κάποιας μελλοντικής ζωής. Ούτε τηλεκπαίδευση, ούτε αστυνομία, πάμε για καταλήψεις και άγρια απεργία!